תזריע ב

א. עה"פ[1] „ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה גו' מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן", הובאו בתורת כהנים[2] שתי דרשות (בפירוש „לכל מראה עיני הכהן"):

א) „לכל מראה עיני הכהן, פרט לבית הסתרים [שאינו מקום הנראה לעיני ה־כהן[3]], מיכן אמרו[4] האיש נראה כעודר כו' האשה כעורכת כו'" [כי כל מה ש־יראה מהם במצב זה לא נחשב „בית הסתרים"[5]].

ב) „ד"א, לכל מראה עיני הכהן, פרט לכהן שחשך מאור עיניו, מיכן אמרו[6] כהן שחשך מאור עיניו והסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים".

ומפשטות לשון התו"כ („דבר אחר") משמע, דפליגי בפירוש הכתוב[7].

אמנם במשנה נגעים[8] הובאו שתי הלכות אלו כסתם משנה: „כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן", ובמשנה שלאח"ז „כיצד ראיית הנגע האיש נראה כעודר כו' ה־אשה כעורכת כו'". ואע"פ שבמשנה ה־שני' לא הובאה בפירוש הדרשה „לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים", הרי כל מפרשי המשנה (רמב"ם, ר"ש, פי' הרא"ש, רע"ב וכו') הביאו דרשה זו ופירשו כן כוונת המשנה. וכן הרמב"ם בספר הידע הביא הכתוב „לכל מראה עיני הכהן" כטעם על שני הדינים, וז"ל: „סומא . . ואפילו כהן שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן", „אין הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו כו' שמא שם נגע שנאמר לכל מראה עיני הכהן".

ב. בפשטות יש לומר, דתנא דמתניתן ס"ל שיכולים ללמוד שני הדינים מכתוב זה, כי הדין ד„פרט לבית הסתרים" נלמד מכללות משמעות הקרא, „וכסתה הצרעת גו' מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן", דקאי רק על מקומות אלה שב־גוף שהם „למראה עיני הכהן"; ואילו הדין השני (למעט כהן „הסומא כו' או שכהה מאור עיניו") ילפינן מייתורא דקרא, כמבואר במפרשים[10] ש„מלת כל דריש[11], דהול"ל למראה ואמר לכל,

---

1) פרשתנו יג, יב.

2) על אתר.

3) ראה מפרשי התו"כ שם. מפרשים למשנה נגעים פ"ב מ"ד. רש"י ד"ה לכל מראה (ערכין יח, ב).

ואע"פ שע"י עיון כו' יכול הכהן לראות גם בבית הסתרים – ראה קרבן אהרן לתו"כ שם, „שצריך שיהי' למראה עיני הכהן אשר יראה מבלי שיעשה תנועה הנראה להראותו כו', א"נ שיהי' הכל במראה עיני הכהן שיראהו בראי' אחת עם שאר הגוף" (וראה רבינו גרשום ערכין שם. רבינו הלל לתו"כ שם סד"ה ת"ל מראשו).

4) נגעים שם.

5) ראה הנסמן בהערה 3.

6) נגעים שם מ"ג.

7) להעיר ממו"ק (ח, א) ההוא מיבעי לי' למעוטי סומא כו'.

8) פ"ב מ"ג־ד.

9) הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ה. שם הי"ב.

10) קרבן אהרן לתו"כ שם. וראה מפרשים ש־נסמנו לקמן הערה 16.

11) ובבאר מים חיים (לאחי מהר"ל) ודבק טוב

לומר שצריך שיהי' כל מראה עיניו אשר נתן לו הטבע ולא יחלש".

[ועפ"ז יש לתרץ דברי רש"י בפירושו על התורה, שפי' "לכל מראה עיני הכהן" – "פרט לכהן שחשך מאורו".

שתמוה: אמאי נקט רש"י דרשה זו, ולא הדרשה "פרט לבית הסתרים" שלכ־אורה מתאימה יותר לפשטות הכתוב[12], שהתיבות "לכל מראה עיני הכהן" באו למעט חלקים מסויימים של הגוף, ב־המשך למ"ש לפנ"ז "וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו (לכל מראה עיני הכהן)"[13]?

וע"פ הנ"ל י"ל (בדוחק עכ"פ), שהמי־עוט ד"בית הסתרים" הוא פשטות משמ־עות הקרא, ולא הוצרך רש"י לפרשו, כי זהו פירושם הפשוט של התיבות "לכל מראה עיני הכהן", שהם חלקי הגוף הגלויים שהם למראה עיני הכהן, וכוונת רש"י היא רק לבאר יתור הלשון ד"לכל מראה עיני הכהן"[11], וע"ז כתב "פרט לכהן שחשך מאורו"].

אבל עפ"ז צ"ע, אמאי מקדים בתו"כ לשון "דבר אחר" שמשמעה שהן דרשות סותרות, כנ"ל?

ג. ויובן זה בהקדם השינוי בין לשון המשנה ולשון התו"כ:

בדין השני נאמרו במשנה שני פרטים "כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו", משא"כ בתו"כ מתחיל "פרט לכהן שחשך מאור עיניו"[14], ואח"כ מס־שיך "מיכן אמרו כו' (ומפרט שני האו־פנים הנ"ל[15]) הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו". ועכצ"ל שלשיטת התו"כ יסוד הדין הוא "כהן שחשך מאור עיניו", אלא שבזה יש שני אופנים, "הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו".

ויש לומר בזה, עפמ"ש התוי"ט[6] שה־דין ד"כהה מאור עיניו היינו "תרי עיניו שכהו קאמר, אבל אי כהה חד עינא לא, דסומא באחת מעיניו תנן" (היינו שרק אם נסמא ממש באחת מעיניו פסול, אבל לא כשרק כהתה עין אחת).

ובמפרשים[16] הקשו עליו, ד"כיון ש־כהה מאור עין א' אין כאן כל מראה עיני הכהן" (שהרי משמעות הקרא היא (כנ"ל) שכח הראי' של הכהן צ"ל ב־שלימות), וכתבו דמה שנקט התנא "הסו־מא באחת מעיניו" (אף שגם אם כהה באחת מעיניו פסול), אינה קושיא, כי המשנה "לא זו אף זו" קתני[17].

על פרש"י עה"פ – שתיבת "עיני" מיותרת. וב־מלבי"ם כאן פי' שנלמד מלשון "מראה" ולא נאמר "ראות (עיני הכהן)". ע"ש.

12) ויש להוסיף, שלהדרשה "פרט לבית ה־סתרים" מובן הטעם ש"לכל מראה עיני הכהן" נאמר כאן גבי הדין דפרח הנגע בכולו, שבא בהמשך לתוכן כללות הכתוב ("וכסתה הצרעת את כל עור הנגע גו'" – פרט לבית הסתרים), כבפנים: אבל אם בא הכתוב למעט "כהן שחשך מאורו", קשה, מדוע נאמר זה כאן גבי פרח הנגע בכולו, ולא לעיל גבי עיקר הדין דראיית הנגע (כמו שהקשה במשכיל לדוד כאן). וראה לקמן הערה 30.

13) כמו שהקשה בס' הכתב והקבלה עה"פ.

14) וראה גם תו"כ לעיל (יג, ה) "לכל מראה . . ומה כהן פרט לשחשך מאור עיניו אף היום כו'". וכן ברש"י פרשתנו כאן (וראה לקמן בפנים בסוף הסעיף).

15) בתו"כ לפנינו מפרט ג' אופנים – "מיכן אמרו כהן שחשך מאור עיניו והסומא כו' או שכהה כו'". אבל ביל"ש פרשתנו כאן הוא כבפנים (וכ"ה גירסת הגר"א בתו"כ). וראה לקמן הערה 20.

16) עץ חיים (לר"י חגיז) לנגעים שם (נעתק בתוס' אנשי שם לנגעים שם. מלאכת הקודש על פרש"י פרשתנו עה"פ). חדושי מהרי"ח שם. עזרת כהנים (בתוספותיו) לתו"כ שם.

17) אבל במשנה אחרונה (נגעים שם) מדייק

ונראה שלשיטת התו"ט שני הפסולים ד„סומא (אפילו) באחת מעיניו או שכהה מאור (שתי) עיניו" הם שני דינים שונים, הנלמדים משני חלקי הכתוב[18], דהא ד־נסמא בעין א' פסול ילפינן מהלשון „מראה עיני הכהן", לשון רבים, לאפוקי סומא בעין א' שרואה רק בעין אחת. משא"כ הדין ד„כהה מאור עיניו" ילפינן מיתור דתיבת „כל" (בנ"ל), ש„מראה עיני הכהן" צ"ל בשלימות ולא כשיש כיהוי ב(שתי*[18]) עיניו.

ועפ"ז יש לומר, שזהו טעם השינוי בלשון התו"כ מלשון המשנה — כי לה־משנה (לפי התו"ט) יש שני דינים (ופסו־לים), „סומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו", משא"כ להתו"כ יש כאן רק דין אחד, „שחשך מאור עיניו", ש„אין כאן כל מראה עיני הכהן"[19], שזהו יסוד הפסול, ולכן מקדים „לכל מראה עיני הכהן פרט לכהן שחשך מאור עיניו", ורק אח"כ מפרט שני האופנים[20] ד„סומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו"*[20].

[ולכאורה יש לדייק בלשון רש"י ב־פירושו עה"ת, שכתב (כנ"ל) „פרט לכהן שחשך מאורו", ומשנה בשנים: א) השמיט תיבת „עיניו", אף שהן בתו"כ[21] והן ב־משנה הלשון „מאור עיניו"[22]. ב) השמיט הבבא ד„סומא באחת מעיניו"[23]. ומשמע לכאורה, שגם לדעת רש"י אפילו כהתה רק אחת מעיניו כבר פסול לראיית נגעים אם רק „חשך מאורו" (ע"ד הנ"ל בתו"כ). ולכן (א) השמיט תיבת „עיניו", שממנה יכול להשתמע (כדעת התו"ט) שהכיהוי צ"ל בשתי עיניו. (ב) השמיט הא ד„סומא באחת מעיניו", כי זה נכלל ב־„חשך מאורו"[24].

ד. ויש לומר, שיסוד החילוק בין

מלשון המשנה כהתו"ט, כי אל"כ ליערבינהו ולית־נינהו הסומא באחת מעיניו או שכהה לא יראה.

18) ראה גם אליהו רבא ותפא"י לנגעים שם. וראה משנה אחרונה שם. קרבן אהרן לתו"כ שם. ועוד.

*18) משא"כ כהה בעין א' כשר, כי לא חסר בראיית הנגע, כדלקמן ס"ה (וראה סוף הערה 24).

19) ועפ"ז צ"ל שכוונת התו"כ ב„חשך מאור עיניו" אינו שנחשך מאורו ממש (שזהו יותר מסומא בעין אחת), אלא רק חסר ממאורו. ולהעיר, שבילי"ש פרשתנו כאן הגירסא „פרט לכהן שחסר מאור עיניו". וכ"ה גירסת הרא"ש (נגעים פ"ב מ"ב) ורבינו הלל בתו"כ לעיל יג, ה. ועוד. ואולי ל' „חשך" הוא ע"ד (וירא כ, ו) „ואחשך גם אנכי".

20) ולגירסא שלפנינו (ראה הערה 15) י"ל שהתו"כ מקדימו עוה"פ ב„מיכן אמרו" להדגיש עוד יותר שזהו ה„כלל" של שני האופנים שבמשנה. ודוחק קצת.

*20) ולפ"ז גם אם כהה רק בעין א' פסול. והא דנקט „סומא בעין א'", י"ל כמפרשים הנ"ל (הערה 16) דלא זו אף זו קתני.

21) וכן בתו"כ לעיל שם.

22) אלא שי"ל שרש"י קיצר בלשונו.

23) קושיא אינה, כי אין פרש"י עה"ת ספר פסקי הלכות.

24) אבל י"ל דהא דנקט רש"י הלשון „חשך מאורו", שפשטות משמעו היא שאינו רואה* (וראה הערה 19) — ולא „שכהה מאור עיניו" (כלשון המשנה, והמשך לשון התו"כ כאן) — כי הלשון „כהה מאור עיניו" נופל גם על מי שנחסר קצת מתוקף מאור עיניו, דאם רק לא נשאר במלוא תוקפו כב־תחילה כבר בגדר „כהה" יחשב (כפרש"י לעיל (יג, ו) „כהה (הנגע), הוכהה ממראיתו, הא אם עמד במראיתו כו' טמא", והיינו, שאם רק לא „עמד במראיתו" כבר נקרא „כהה". וראה לקו"ש חט"ו ע' 212 הערה 9). ורש"י בפירושו עה"ת (בלימוד ע"ד הפשט) ס"ל שאם ישנה רק חלישות בכח הרא"י של הכהן, אין זה טעם לפסול אותו מלראות נגעים (כיון שאין חסרון בראיית הנגע); ורק כאשר „חשך מאורו", שחסר בראיית הנגע, אזי פסול לראות (דלא כשיטת התו"כ — ראה לקמן סעיף ה).

*) אף שעכצ"ל שאינו סומא ממש, דא"כ מאי קמ"ל, וכמ"ש במלאכת הקודש על פרש"י כאן.

תנא דמתניתן והתו"כ הוא בעצם גדר הדין ד„פרט לכהן שחשך מאור עיניו", שיש לבארו בשני אופנים:

א) זהו פסול בהגברא, שאחד מהתנאים הנדרשים בכהן כדי שיהי' כשר לראות את הנגע הוא שכח הרא' שלו יהי' בשלימות, ע"ד בעל מום שפסול לעבודה. וכך מטים דברי הרמב"ם בס' היד, שכתב[25] „חלל פסול לראיית נגעים שנאמר[26] אחד מבניו הכהנים בכהונתם אבל בעלי מומין כשירים לראיית נגעים ובלבד שלא יהי' סומא ואפילו באחת מעיניו ואפילו כהן שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן". הרי שזהו פסול בהגברא[27], ע"ד חלל ובעל מום.

ב) הפסול הוא מחמת החסרון במעשה הרא', דכאשר חסר בכח הרא' של הכהן, חסר בראיית הנגע („וראה הכהן"), שמ„לכל מראה עיני הכהן" ילפינן, שהנגע צריך להתראות (לעיני הכהן) בשלימותו[28], וכשחסר בכח הרא' של הכהן הרי לא נתראה הנגע בשלימותו. וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם בפירוש המשניות[29], שמפרש הדין ד„או שכהה מאור עיניו" — „שחלש ראייתו עד שלא יראה ראי' אמיתית", ומשמע שהחסרון הוא שהנגע לא יראה ב„ראי' אמיתית".

ויש לומר נפק"מ להלכה משני האופנים:

בראיית נגעים יש שני דינים: (א) ראיית הנגע, ובזה — „הכל כשירין לראות את הנגעים"[30] (אפילו ישראל), אם הוא רק חכם ובקי כו'. (ב) לפסוק טמא או טהור, ש„הטומאה והטהרה תלוי' בכהן (דוקא)"[30], ועד שגם „כהן שאינו יודע לראות, החכם (אפילו הוא ישראל) רואהו ואומר לו אמור טמא והכהן אומר טמא כו' ואפילו הי' הכהן קטן או שוטה החכם אומר לו והוא מחליט כו'"[31].

ועפ"ז יש לחקור בפסול סומא באחת מעיניו וכהן שכהה מאור עיניו, אם הוא רק לענין ראיית הנגע, או גם לטמא ולטהר. ובמאירי[32] הובאו שתי דיעות בזה, שי"א שפסול רק לראות את הנגע, אבל יכול לפסוק טמא או טהור כו', כמו

---

25) הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ה.

26) פרשתנו יג, ב.

27) וכן משמע לכאורה מסנהדרין (לד, ב): מקיש ריבים לנגעים . . ומה נגעים שלא בסומין . . אף ריבים שלא בסומין.

28) ולהמלבי"ם (הנ"ל הערה 11) זוהי הכוונה בלשון „לכל מראה עיני הכהן" — ד„השם מראה מציין את העצם הנראה . . לפי מה שבכח המראה להתראות לרוב בנ"א שכח ראותם שלם ובריא".

29) נגעים שם — לפי תרגום שלפנינו. אבל בתרגום קאפח „עד שאינו רואה כדרך הבריאים".

30) נגעים רפ"ג. תו"כ פרשתנו יג, ב. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"א-ב.

ואת"ל שכן הוא גם ע"פ פשוטו של מקרא [וכדמשמע לכאורה מלשון רש"י (פרשתנו שם) „גזירת הכתוב הוא שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא ע"פ כהן", שרק האמירה תלוי' בכהן (ראה רש"י שם, ג) ולא הרא' (וכמ"ש ברא"ם ועוד שם, ב*)] — יש לתרץ מדוע נאמר „לכל מראה עיני הכהן" (פרט לכהן שחשך מאורו) רק בפרח הנגע בכולו, ולא לעיל אצל ראיית נגע (כנ"ל הערה 12) — כי כאן גבי פרח הנגע בכולו חידשה תורה (ע"פ פשוטו של מקרא) שצ"ל ראיית כהן דוקא (ולא רק אמירה של כהן). ואכ"מ.

31) רמב"ם שם ה"ב, מתו"כ שם.

32) לסנהדרין לד, ב.

*) ולגירסת כת"י תימן דפרש"י (ג. י"ל תשמ"א) הובא בפרש"י „חכם שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן אע"פ שהוא ע"ה כו'". ובא' מכת"י רש"י שתח"י הועתק כל לשון התו"כ בזה.

כהן שוטה שמטמא כו' על פי החכם[33], אבל י"א שנפקע גם מלטמא ולטהר כו'.

ויש לומר שתלוי בשני אופנים הנ"ל: להאופן הא' שהוא פסול בהגברא (ע"ד בעל מום לעבודה) מסתבר לומר שנפקע לגמרי מכללות דין ראיית נגעים, שאינו יכול לטמא או לטהר [ולכאורה כן משמע מדברי הרמב"ם, שהביא (כנ"ל) פסול סומא וכהה מאור עיניו בהמשך לפסול "חלל", והרי "חלל" אינו כשר ל־טמא ולטהר[34]: משא"כ אם נאמר שהוא פסול במעשה ראיית הנגע (כי הנגע צריך להתראות בשלימותו), אזי מסתבר שהסומא נפקע רק מראיית הנגע אבל לא מלטמא ולטהר.

ה. וזהו החילוק בין תנא דמתניתן והתו"כ:

לתנא דמתניתן הפסול ד"כהה מאור עיניו" הוא מפני שחסר במעשה ראיית הנגע (כאופן הב').

אשר עפ"ז מובן ויומתק הטעם שתנא דמתניתן צירף בסוף משנה זו ההלכה ד"בית האפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו", שלכאורה מה שייך דין זה בנגעי בתים (והנלמד ממ"ש[35] "כנגע נראה לי בבית" — "לי ולא ל־אורי"[36]), לדין ש"כהן הסומא באחת מ־עיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים"[37]? וע"פ הנ"ל י"ל, שבזה רצה התנא להדגיש ולהבהיר גדר הפסול דכהן שכהה מאור עיניו, שאינו פסול בהגברא, דהוי בעל מום (בענין ראיית נגעים), אלא שהפסול הוא מפני החסרון במעשה דראיית הנגע, ע"ד הא ד"בית האפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו", כי ראיית הנגע צ"ל ראי' שלימה ע"י עיני הכהן (בלי האור מבחוץ).

ויש לומר, שזהו יסודו של התו"ט לפרש ד"כהה מאור עיניו" היינו דוקא כשכהו שתי עיניו, ולא כשכהתה רק עין אחת — אף שנאמר "לכל מראה עיני הכהן" שמשמעו ש"מראה עיני הכהן" צ"ל בשלימות כנ"ל — כי כאשר כהתה רק עין אחת וראיית עינו השני' היא בשלימות, אז לא חסר בראיית הנגע ואין טעם לפוסלו, ולכן ס"ל שצ"ל חסר בשתי עיניו (שאז חסר בראיית הנגע).

[והא שגם סומא בעין א' לא יראה את הנגעים — הרי (א) יש לחלק בין כהה בעין א' (שאינו פועל חלישות בעין הב') לסומא בעין א', (ב) ועיקר: הדין דסומא באחת מעיניו אינו מפני שחסר בראי' ("לכל מראה") אלא מפני גזה"כ שצ"ל בכהן "עיני" לשון רבים, כנ"ל].

משא"כ התו"כ ס"ל שזהו פסול בה־

---

33) וכן נקט בפשיטות במנ"ח מצוה קסט סקי"ג.

34) ראה רמב"ם הל' תרומות (פ"ז ה"ט) "והוא שיטמא אותו כהן מיוחס".

ואדרבה: לכאורה עצם ראיית הנגע יכולה להיות ע"י חלל, דאם היא כשירה ע"י ישראל, כ"ש שכשר בכהן חלל שפיסולו אינו אלא מחמת שחסר בכהונתו. ומ"ש הרמב"ם "חלל פסול לראיית נגעים" — לכאורה כוונתו לטמאו או לטהרו ולא בהראי'. ולהעיר מפי' הרא"ש לנגעים פ"ב מ"ה. ועצ"ע. ואכ"מ.

35) מצורע יד, לה.

36) תו"כ מצורע שם (מובא במפרשים לנגעים שם. רש"י סנהדרין צב, א: חולין י', ב). מו"ק ח, א.

ולפירוש המשנה אחרונה נגעים שם, דהכא טעמא משום דחשיב כבית הסתרים (ע"ש), הו"ל לצרפו למשנה ד' ("כיצד ראיית הנגע, האיש נראה כו'", שבא למעט בית הסתרים, כנ"ל ס"א).

37) ולהעיר שהרמב"ם הביא דין זה במקומו גבי נגעי בתים (הל' טומאת צרעת פי"ד ה"ה).

גברא*[37] (כאופן הא' הנ"ל), ולכן ס"ל ש־שני הפסולים ד„סומא באחת מעיניו" ו־„כהה מאור עיניו" יסודם אחד, שגזרה תורה שכהן שיש לו איזו חלישות בראיית עיניו נחשב בעל מום לענין ראיית נגעים, וזהו הדין ד„לכל מראה עיני הכהן", שכח הראי' צ"ל בשלימות אצלו. וא"כ גם מי שסומא באחת מעיניו אין הפסול מחמת שחסר ב„עיניי" לשון רבים, אלא מפני ש„חשך מאור עיניו", שחסר אצלו „כל מראה עיני הכהן".

ו. ע"פ כל הנ"ל מובן גם החילוק בין תנא דמתניתן והתו"כ אם יכולים ללמוד מ„לכל מראה עיני הכהן" שני הדינים ד„פרט לבית הסתרים" ו„פרט לכהן שחשך מאור עיניו" אם לאו.

דהנה המיעוט ד„פרט לבית הסתרים" הוא דין בראיית הנגע, שרק המקומות בגוף הנראים לעיני הכהן מיטמאים ב־נגע. וזהו טעמו של התו"כ שס"ל ששני המיעוטים — „פרט לבית הסתרים" ו„פרט לכהן שחשך מאור עיניו" — הן שתי דרשות („ד"א"), כי לכל אחת מה־דרשות יש כוונה שונה בכתוב: להמי־עוט „פרט לבית הסתרים" בא הכתוב להגדיר מעשה ראיית הנגע, שצ"ל „לכל מראה עיני הכהן", שהנגע צריך להת־ראות בשלימות להכהן, ולכן נתמעט „בית הסתרים" שאינו מקום הנראה לכהן; משא"כ המיעוט ד„כהן שחשך מאור עיניו" אינו שייך לראיית הנגע, אלא הוא פסול בהגברא, שהכתוב מלמ־דנו דכשחסר לכהן ב„מראה עיניו" ה"ה בעל מום לענין ראיית נגעים. ולכן ס"ל להתו"כ דמי ששנה זו לא שנה זו[38].

משא"כ לתנא דמתניתן, שס"ל שגם הפסול ד„כהה מאור עיניו" הוא מחמת החסרון במעשה דראיית הנגע, הרי שתי הדרשות נקודתן אחת, שהנגע צריך להתראות בשלימות לעיני הכהן, ולכן נתמעטו (א) בית הסתרים, המקומות בגוף שאינם ל„מראה עיני הכהן", (ב) כהן שכהה מאור עיניו, ובמילא אין הנגע נראה לעיניו בשלימות.

ז. הביאור בזה בפנימיות הענינים:

נת' בכ"מ[39] בענין טומאת נגעים, שה־טעם לזה שבטומאת נגעים, שהיא מה־טומאות הכי חמורות[40], נאמר תואר „אדם" דוקא, ששם „אדם" הוא שם המע־לה של ישראל[41] — הוא לפי שענין ה־נגעים הבאים ב„עור הבשר", מורה ש־הרע לא נכנס לפנימיותו של האדם (שזה ברור) והרע והפסולת רק בחיצוניותו, בסוף לבושיו, ומזה בא הנגע „בעור בשרו" (וכמבואר בארוכה בלקו"ת[42]).

ועפ"ז יש לבאר הטעם שכהן ש„חשך מאורו" אינו רואה את הנגעים, ויתירה

---

*37) אבל להעיר מתו"כ הנ"ל הערה 14. ואכ"מ.

38) אלא שמהרמב"ם (הנ"ל הערה 25) מוכח דס"ל שכהן שכהה מאור עיניו הוא פסול בהגברא (כנ"ל בפנים), דלא כדין בית הסתרים (ועד ששתי הלכות אלו באו ברמב"ם בהפסק כמה הלכות, דלא כבמשנה שבאו בזא"ז) — ומ"מ הביא הרמב"ם שני הדינים. וצ"ל שס"ל שאף שהם גדרים שונים (זה פסול בגברא וזה דין בראיית הנגע) מ"מ יכולים ללמוד שניהם מכתוב אחד. ואולי ס"ל שגם בתו"כ אינה פלוגתא אלא שתי דרשות בכתוב אחד שתרווייהו איתנהו בי' (אף שנאמר „ד"א"). ואכ"מ.

39) ראה אלשיך ריש פרשתנו. לקו"ת פרשתנו כב, ב (ובהגהות לשם באוה"ת ויקרא ע' רנב). סד"ה אדם כי יהי' תרס"ו, תער"ה (בהמשך תער"ב ח"ב).

40) דמחוץ למחנה מושבו, חוץ לג' מחנות ולא יהיו טמאין אחרים יושבין עמו (פרשתנו יג, מו. תו"כ ורש"י עה"פ. פסחים סז, א).

41) זהר פרשתנו מח, רע"א. ובכ"מ.

42) פרשתנו שם. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ב ע' 65 ואילך. ועוד.

מזה, שלדעת התו"כ אינו יכול לפסוק טומאה וטהרה – כי ענינו של אדם ש־„חשך מאור עיניו" הוא, שאור הראי' שלו הוא בתוקף גדול ואינו יכול להת־צמצם בראי' גשמית [שלכן נקרא הסומא בשם „סגי נהור"[43], שפירושו ריבוי אור, אף שלכאורה הוא היפך ענין הסומא שאינו רואה, אלא לפי שב„סגי נהור" מאיר עצם כח הראי' בלי כיסוי והעלם, ולכן לא נמצאת אצלו התפשטות אור הראי'].

וענינו ברוחניות, שרואה רק הפני־מיות שבהאדם.

ולכן כהן הסומא באחת מעיניו או שחשך מאור עיניו אינו רואה את ה־נגעים, כיון שלגבי' לא נמצא ענין ה־נגעים, היינו הפסולת הנמצאת רק בחי־צוניות העור, כי רואה רק פנימיותו של האדם, שכולה טוב וברור.

וכשם שאינו רואה את הנגעים לטמאו כך אינו רואה לטהרו, כי גם טהרת הרע שבחיצוניות צריכה לבוא מכח הכהן איש החסד[44], להמשיך ולהשפיע שיבוא הטוב בלבושיו החיצוניים.

(משיחת ש"פ תזו"מ תשמ"ח)

43) ראה בארוכה ד"ה מן המיצר תש"ה פ"ד.

44) ראה ברכה לג, ח. וראה זח"א השמטות רנו, סע"ב. זח"ג קמה, ב ואילך. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 88 ואילך.